

Шевчук Тетяна,
студентка факультету соціальної та психологічної освіти
І курсу 165 групи
Харченко Надія,
кандидат психологічних наук, викладач кафедри психології
Уманського державного педагогічного університету імені Павла
Тичини, Україна

ФОРМУВАННЯ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ У НАУКОВІЙ СПАДЩИНІ Г.О. БАЛЛА

У спеціальній науковій літературі творчість найчастіше визначається як процес діяльності, наслідком якого є створення якісно нових матеріальних і духовних цінностей, які мають суспільну та особистісну значущість. Водночас творчість це здатність людини створювати з наявного матеріалу дійсності на основі пізнання закономірностей об'єктивного світу нову реальність, що задовольняє різноманітні суспільні та особистісні потреби.

Проблема розвитку творчих здібностей тісно пов'язана із формуванням ціннісного розвитку особистості. Творчі здібності посідають важливе місце в розвитку дитячої творчості, починаючи з перших років життя людини [1]. З психологічної точки зору молодший шкільний вік є сприятливим періодом для розвитку творчих здібностей тому, що в цьому віці дитина вперше переживає суб'єктивну новизну продукту діяльності, що є стимулом для творчої активності. Крім того, учням початкових класів (віком 6-10 років) природи властива емоційність та чутливість до образних вражень, багатство та барвистість уяви, невтомна допитливість, відкритість на довкілля. Вони із задоволенням беруть участь у різних видах творчих завдань, схильні до фантазування, імпровізацій, однак без систематичної роботи над розвитком творчих здібностей високих результатів досягти складно навіть обдарованим учням. Організація повноцінної творчої діяльності під час навчання у початковій школі сприятиме формуванню у дітей нового розуміння світу в системах «людина-людина», «людина-предметне середовище» та «людина і суспільство».

Ми виділяємо такі особливості розвитку творчих здібностей молодших школярів: висока пізнавальна активність; допитливість, прагнення створити нове; самостійність в розв'язанні нових завдань, у пошуку оригінальних рішень; швидкість засвоєння нової інформації,

висока швидкість перебігу розумових процесів; швидке опанування уміннями, навичками, прийомами; фантазування, схильність до творчої інтерпретації [2].

Якщо у дошкільному віці провідною діяльністю була гра, то тепер це навчання – еквівалент трудової діяльності, причому оцінка інших залежить і визначається переважно шкільними успіхами та ставленням педагога.

За принципом гуманізації, як про це свідчать дослідження Г.О.Балла, цілі, зміст, форми і методи освіти, в тому числі і розвиток творчих здібностей дітей молодшого шкільного віку, повинні орієнтуватись на особистість учня і складатися із гуманістичного осмислення основних функцій початкової освіти, любові і поваги до учнів з боку педагогів, стимулюванні розвитку суб'єктних якостей учнів, побудови взаємодії в системі «вчитель-учень» на діалогічних засадах із дотриманням в процесі навчання і виховання гуманістичних цінностей.

Творчість, на думку Г.О. Балла [1], неможлива без толерантності. Толерантність як принцип сучасного гуманізму, полягає у повазі до інтересів, прагнень, думок суб'єктів (різного рівня), з якими відбувається взаємодія. Однією з найважливіших функцій толерантності є забезпечення можливості творчого перетворення навколишньої дійсності. Завдяки толерантності створюються умови для безпечного прояву творчої активності та творчого самоствердження людини.

Отже, нинішня освітня модель середньої школи недостатньою мірою розвиває творчий потенціал школярів. У зв'язку з цим особливо актуальним стає питання визначення адекватних методик діагностики творчих здібностей молодших школярів, визначення умов, які сприятимуть розвитку креативності та використанню творчих можливостей у навчальній діяльності. При розробці діагностичних та формувальних програм слід враховувати наробки зарубіжних і вітчизняних дослідників становлення творчої особистості в освітньому просторі, зокрема й спадок Г.О. Балла, його праці із раціогуманізму та інтегративного підходу до вивчення особистості.

Список використаних джерел

1. Балл Г.А. Нормы деятельности и творческая активность личности / Г.А. Балл // Вопросы психологии. – 1990. – № 6. – С. 25–36.

2. Харченко Н. А. Проблема особистості учня як провідна тенденція у системі психологічних поглядів ГС Костюка / Н.А. Харченко // Науковий часопис НПУ імені МП Драгоманова. Серія 12: Психологічні науки. – 2014. – №. 45. – С. 213-219.